

نقش قرآن و اهل بیت(ع) در اسلام‌گرایی

پژوهشگر و مدرس دکتر هانی رستگار قمی

در کلام معجزه‌نشان و نورانی رسول مکرم اسلام، حضرت ختمی مرتبت^(ص) بیان شده‌است: «إِنِّي أَرَكُ فَيْكُمُ الثَّقَلَيْنِ كِتَابًا... وَعَتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي...» (صحیفه‌الرضا/۵۹) به‌دو استوانه‌ووزنه محکم و مستقل از یکدیگر اشاره شده است که هریک ضمن استقلال به وسیله دیگری تعین و معنا پیدا می‌کند. آن دو یکی قرآن مجید است که‌علم‌نازل حق تعالی است و دیگری اهل بیت و عترت پیامبر خدا^(ص) که کلام ناطق و مفسر علم حق تعالی هستند.

البته این دوگانگی که میان اهل بیت^(ع) و قرآن کریم در عالم کثرت و عالم ماده است، به‌ظاهر جدای از یکدیگر و مستقل از هم است، والا درحقیقت بین قرآن و اهل بیت پیامبر^(ص) هیچ دوگانگی وجود ندارد، بلکه حقیقت قرآن کریم، اهل بیت عصمت و طهارت است. قرآن، کتاب تدوین است و اهل بیت^(ع) کتاب تکوین. پس هر حکمی که بر قرآن باشد، همان حکم بر اهل بیت^(ع) ثابت خواهد بود، یعنی همان گونه که قرآن را فقط کسانی که جزو مطهران هستند، لمس و مس می‌کنند، به حقیقت اهل بیت^(ع) نیز جز همان افراد نمی‌توانند راه یابند یا اینکه قرآن را نباید بدون طهارت لمس کرد، پس همان بهرآنچه به‌آن مرتبط و وابسته است، نیز نباید بدون طهارت لمس شود، به همین دلیل کتاب خدا را «قرآن صامت» و اهل بیت(علی^(ع)) را «قرآن ناطق، خطاب کرده‌اند. (ارشادالقلوب، ج ۲، ص ۲۴۹). الرواشح السماویة فی شرح الاحادیث الامامیة،(ص ۳).

آنان نفس و همان وجود رسول مکرم اسلام^(ص) هستند، چنان که قرآن کریم فرمود: «قُلْ تَعَالَوْا أَنفُسَنَا وَ أَنفُسَكُمْ» (ال عمران/ ۶۱) که حقیقت این کریمه الهی به امیرالمؤمنین اشاره دارد. (تفسیر فرات کوفی، ص ۸۹). همچنین براساس کریمه الهی که فرمود: «الَّذِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِن نَّفْسِهِم» (الاحزاب/ ۶) رسول گرامی^(ص) به تمام مؤمنان از خودشان به آنان اولویت دارد. براساس همین آیه شریف، رسول خدا^(ص) در خطبه غدیریة، امیرمؤمنان علی^(ع) را منصوب به جانشینی و ولایت بر مردم کرد و فرمود: «الآنَّسَ اُولَىٰ بِكُمْ مِن أَنفُسِكُمْ»، پس از اقرار گرفتن از مؤمنان در این هنگام علی^(ع) را معرفی کردند.

این سخن درواقع این حقیقت را آشکار می‌کند که گویا رسول خدا فرموده‌اند همان حکم و ولایت کلیه‌ای که من بر شما دارم، علی^(ع) نیز پس از من، همان ولایت کلیه الهیه را بر شما خواهد داشت. (کتاب سلیم‌بن قیس، ج ۲، ص ۸۸۸). بنابراین علی و اولاد طاهرش، به‌تمامی وجود تداومی رسول خدا^(ص) هستند و همان حکمی که بر رسول ثابت است، بر اهل بیتش نیز ثابت خواهد بود.

از سوی دیگر نباید فراموش کرد که قرآن کریم بر رسول خدا^(ص) در چهل سالگی نازل شده است. پس این سؤال پیش می‌آید که رفتارهای رسول خدا^(ص) قبل از چهل سالگی، آیا براساس عقل کلی است که رسول خدا آن را دارا بود یا براساس ولایت کلیه‌ای که همان حقیقت قرآن می‌باشد. بوده است؟ در هر دو صورت، پاسخ مثبت و صحیح خواهد بود؛ زیرا وحدت بین نفس رسول با قرآن مجید، نشان از این دارد که حقیقت قرآن کریم همان نفس مقدس رسول خدا^(ص) است؛ به همین دلیل آنچه‌آن حضرت قبل از رسالت حکم می‌فرمود، پس از رسالت احکام آن حضرت مورد تأیید قرآن بود و هیچ‌یک از احکام آن بزرگوار نسخ یا رد نشده است. بنابراین میان قرآن و اهل بیت^(ع) اگرچه دو عنوان مختلف و مستقل از یکدیگر هستند، درواقع قرآن مؤید اهل بیت^(ع) است و اهل بیت^(ع)، مفسر و تبیین کننده قرآن هستند؛ یعنی قرآن که حقیقت علم نازل حق تعالی است، برای هیچ کس آشکار نیست مگر از طریق اهل بیت^(ع)، بنابراین حذف هریک از آن دو لطمه به دین و نقص دین داری و اسلام خواهد بود، بدین معنا که اگر قرآن را بپذیریم و اهل بیت^(ع) را در فهم آن حذف کنیم، دچار لغزش در فهم خواهیم شد و منجر به انحرافات فکری در اسلام شده‌ایم. چنان که گروه‌های معاند و سلفی گران چنان عمل کرده‌اند و اما اگر اهل بیت^(ع) را بپذیریم و قرآن را حذف کنیم، بازهم دچار انحراف در فهم دین خواهیم شد و گروه‌های غالیان و جریان‌های غلوکننده در دین خودنمایی خواهند کرد. تنها راه راست این است که قرآن را در کنار اهل بیت^(ع) و بالعکس بپذیریم، چنان که قرآن کریم به این حقیقت فرمان داده است که: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا بَیِّنًا دِيًّا... وَرَسُولِهِ» (الحجرات/ یک). ای مؤمنان! از خدا و رسول جلو نیتید، یعنی نه از قرآن جدا شوید و نه از پیامبر (اولادش که وجود تداومی رسول خدا هستند) سبقت بگیرید و هر کاری یا سخنی یا اعتقادی یا... را از ناحیه خودتان انجام ندهید.

خریدوفروش ملک

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید پرسش‌های خود را به‌شماره پیامک ۰۷۲۸۹-۲۲۰۰۰ یا در میان بگذارید.

● اگر مشاور املاکی، ملک مشتری را بدون اجازه مالک به بهای گزاف، قیمت بگذارد و فردی برای خرید پیدا شود، سپس آن مشاور، ملک را از صاحب اصلی‌اش زیر قیمت گفته‌شده بخرد و بعد آن را خودش به مشتری بفروشد و مابه‌التفاوت را برای خودش بگیرد، این کار چه حکمی دارد؟

● پاسخ اجمالی

در فرض سؤال، معامله‌ای که مشاور املاک انجام داده است، صحیح است، ولی اگر در حق مالک اجحاف شده باشد، وی می‌تواند معامله را فسخ کند و خانه را پس بگیرد. برخی مراجع به صرف نارضایتی مالک، حق فسخ را برای وی قائلند.

● آیتا...العظمی خامنه‌ای

در فرض سؤال، گرچه معامله مذکور مانعی ندارد ولی اگر به قیمت عادلانه در زمان معامله از مالک خریداری نشود و مالک نیز اطلاع نداشته باشد، پس از فهمیدن می‌تواند معامله را فسخ کند.

● آیتا...العظمی مکارم‌شیرازی

درصورتی که کاری برخلاف مقررات و قوانین شرع و قوانین جاری مملکت و مصالح کشور نکند، اشکالی ندارد.

● آیتا...العظمی سیستانی

اگر وکیل در فروش باشد، اشکال ندارد.

● آیتا...العظمی نوری همدانی

درصورت رضایت صاحب ملک بر عمل مشاور املاک، مانع ندارد.

گناهان زبانی، شایعه و دروغ

درباره مسئله گناهان زبانی ابتدا باید بدانیم که آن‌ها چه مواردی‌اند و چه هدفی را دنبال می‌کنند تا نگاه آیات و روایات درباره آن‌ها را دریابیم. شایعه خبری است که اساس ندارد و گوینده برای رسیدن به هدف مدنظر اعم از ترور شخصیت، بردن آبروی دیگری یا هر موضوع مطلوب سیاسی، اجتماعی و... آن را مطرح می‌کند، از این‌رو شایعه ازاساس مبنایی ندارد. شایعه از زاویه گناهانی همچون دروغ، غیبت و تهمت، قابل بررسی است که هریک عواقب خاص خود را دارد.

بسیاری اوقات، شایعه می‌تواند ضربه‌های جبران‌ناپذیر به بدنه اجتماع بزند و حتی برای قرن‌ها آثار سوء آن باقی بماند، از این‌رو قرآن کریم درآیه ۱۹ سوره مبارکه نور، افرادی را که با شایعه‌پراکنی درصدد برهم‌زدن نظم جامعه مؤمنان هستند، به عذاب الیم وعده می‌دهد و می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ...» آنان که (چون عبدا... بن‌ابی‌بن سلول و منافقان دیگر) دوست می‌دارند درمیان اهل ایمان کاری منکر اشاعه و شهرت یابد، آن‌ها را در دنیا و آخرت، عذابی دردناک خواهد بود...». از این آیه درمی‌یابیم که شایعه‌پراکنی خانمان‌سوز، اجتماع‌سوز و تاریخ‌سوز است.

حجت‌الاسلاموالمسلمین حسینی‌سبزواری در گفت‌وگو با شهرآرا

صدماتی که دین از گناهان زبانی خورده‌است

آمنه مستقیم‌ا | آفات زبانی اقسام مختلفی دارند عمده آن‌ها به دلیل دروغ و شایعه‌پراکنی است که امکان ارتکاب آن در زندگی روزمره همه ما وجود دارد و گاه بی‌توجه از کنار آن عبور می‌کنیم، بی‌آنکه حواسمان به عواقب سوء و زیان‌بار این گناهان باشد. در گفت‌وگو با **حجت‌الاسلاموالمسلمین سیدمحسن حسینی‌سبزواری**، کارشناس مذهبی رسانه و خطیب دینی، به این گناه و ابعاد و عواقبش پرداخته‌ایم که مشروح آن در ادامه می‌آید:

عمل منکر

پیامبر^(ص) می‌فرمایند: «هر کسی عمل منکری را افشا کند، گویی خود آن عمل را انجام داده است»، امام‌صادق^(ع) در تعریف مکذبین که قرآن آن‌ها را انذار می‌دهد، فرمودند: «همه‌گناهان عالم به‌گردن آن‌هایی است که باعث بزرگ‌ترین دروغ شدند که خاتم انبیا^(ص) برای بعد از خود، تدبیری نیندیشیده است.»

و جریان دیگر درباره غصب فدک و نقل این حدیث جعلی از پیامبر^(ص) بود که «ما پیامبران برای کسی ارث نمی‌گذاریم»، درحالی‌که جز همین نقل، نه اهل سنت چنین چیزی را نقل کرده‌اند نه شیعیان و با این شایعه، حق خدایی فدک را از حضرت زهرا^(س) مرضیه^(س) غصب کردند، درحالی‌که خدا به پیامبر^(ص) فرمود: «وَأَتَىٰ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ».

ریشه‌های تاریخی

خداوند برای هدایت انسان‌ها برنامه مشخصی را تبیین کرده است. اگر انسان‌ها از مسیر الهی تبعیت می‌کردند و به دنبال هوای نفس و انجام گناهان مختلف نمی‌رفتند از این مسیر خارج نمی‌شدند. ۱۲۴ هزار پیامبر آمدند تا بشر را به‌سمت خلافت... حرکت دهند. زمانی که این دانشگاه ساخته و قرار شد نخستین استاد آن بر سر کرسی تدریس بنشیند، با این توطئه که پیامبر^(ص) برای خود وصی انتخاب نکرده است سیر الهی، عرفانی و معنوی در جامعه مؤمنین به خلاف مسیر حق الهی تبدیل شد.

اعراب و مردمی که غرق در فساد بودند و با بعثت نبوی از لب‌پرنگاه آتش نجات یافته بودند، زمانی که حرف به خلافت خلیفه‌الهی رسید، کار را به جایی رساندند که حدودنیم‌قرن بعد از رحلت نبی^(ص)، خلافت الهی و امامت این مسیر در عالم اسلام از راه دیگری ادامه یافت و ابتدا بنی‌امیه و سپس بنی‌مروان و بنی‌عباس، خلافت کردند.

توصیه‌های روایی برای جلوگیری از شایعات

امیرالمؤمنین^(ع) در روایتی فرمودند: «فاصله بین ایمان و کفر را در چهار انگشت ببینید، سپس چهار انگشتشان را بین چشم و گوش گذاشتند و فرمودند: «آنچه با گوش می‌شنوی، کفر است و آنچه با چشم می‌بینی، ایمان، قرآن می‌فرماید: «چرا وقتی خبر گناه و ناگواری را شنیدند، با خود گمان نکردند شاید دروغ باشد و آن را افشا کردند؟» شایعه در درگاه الهی به قدری مذموم است که درپی شایعه‌پراکنی درباره یکی از همسران پیامبر^(ص)، تا مدت‌ها وحی نازل نشد تا مردم بدانند این عمل چه عواقب شومی برای جامعه به‌دنبال دارد.

یکی از اصحاب امام‌سجاد^(ع) وقتی به ایشان گفت این‌طور شنیده‌ام، امام^(ع) فرمودند: «هرطور بخواهی، نمی‌توانی لب‌بگشایی و سخن‌بگویی و اصلاً آزاد نیستی هر سخنی را بشنوی»، یعنی مؤمنان و مسلمانان موظف هستند دو کار برای ممانعت از شایعه‌پراکنی انجام دهند، نخست آنکه، آنچه‌شنیده‌امان‌دیده‌اند، نقل نکنند. امیرالمؤمنین^(ع) فرمودند: «کافی است به انسانی نسبت دروغ‌گویدهند که هرچه را می‌شنود، نقل می‌کند»، یعنی مجاز هستیم به چنین شخصی دروغ‌گو بگوییم، نکته دوم آنکه امام‌سجاد^(ع) تأکید می‌کنند هر حرفی را نشنوید، نباید از افراد غیرمطمئن حرف شنید و پذیرفت.

شایعه، افراد را ترور و تخریب شخصیت می‌کند، ولو آنکه عمری را برای اسلام هزینه کرده باشد. با شایعات اتفاقات عجیبی می‌افتد که در بستر سیاست هم دیده می‌شود و مردم بارها چوب‌این رویه را خورده‌اند و هنوز هم چوبش را می‌خوریم و گاه سرنوشت جوانان خانواده و اقتصاد و سیاست ما با یک شایعه تغییر می‌کند و ما از این فاجعه غافل هستیم. جامعه ایمانی باید تا جای ممکن حتی در مواجهه با سخنان زیبا و احادیث، سند و منبع بخاود و چشم‌پسته‌نپذیرد و نقل نکند.

آدم و حوا با دروغ فریب خوردد

بزرگ‌ترین ضربه در همه عالم از دروغ شروع شده است و به شایعه ختم می‌شود، چنان‌که آدم و حوا با قبول دروغ ابلیس که گفت: اگر از این درخت بخورید، یا تبدیل به ملائکه یا جاودانه می‌شوید، گناه کردند و از بهشت بیرون رانده شدند. در آخر الزمان نیز ظلم‌های دنیا با شایعه همراه شده است، به‌طوری‌که در علائم قطعی ظهور آمده است: «(در این روز) صیحه آسمانی به گوش می‌رسد، اینجابه‌ازهم ابلیس ندای شایعه‌آمیز سر می‌دهد و می‌کوشد خود را حق جلوه دهد و بسیاری با همین شایعه در مقابل امام‌زمان^(ع) قد علم می‌کنند و به‌روی حضرت^(ع) شمشیر می‌کشند.

امام‌صادق^(ع) در پاسخ به سؤال از آیه «وَيُلِّ لِّلْمُكْذِبِينَ» فرمودند: «ویل چاهی است در قعر جهنم (طبقه هفتم جهنم) روی آن سنگی بزرگ است که هرگاه خدا اراده کند، همه هفت طبقه دوزخ شعله بگیرد و به ملائکه می‌فرماید: لحظه‌ای در این چاه واردآید تا دیگر طبقات شعله بگیرند، این یعنی شایعه. عامل آتش افروزی در جهنم است.

حجت‌الاسلاموالمسلمین حسینی‌سبزواری:
در مسائل خانوادگی نیز عامل اختلاف و حتی طلاق بسیاری از زوج‌های جوان، شایعه‌پراکنی‌های بی‌اساس است